

Čís. 11360.

Přípustnost pořadu práva pro nárok na náhradu škody proti cestáři a proti okresu (§ 1315 obč. zák.), ježto na okresní silnici nebylo u hromady písku postaveno výstražné znamení.

(Rozh. ze dne 4. února 1932, R I 954/31.)

Žalobce domáhal se na okresu K. v Čechách a na jeho cestáři náhrady škody z úrazu na okresní silnici. Žalobní nárok opodstatňoval žalobce tím, že žalovaný cestář nepostavil výstražné znamení ke hromadě písku na silnici a že žalovaný okres neměl zdatnou osobu k udržování silnice v pořádku. Námitce nepřipustnosti pořadu práva s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl a žalobu odmítl. D ů v o d y: Jest veřejnoprávní povinností okresu, by udržoval své okresní silnice v pořádku, jakž ohledně obcí jest výslovně stanoveno v § 37 obec. zřiz. pro Čechy. Porušení této povinnosti žalovaným okresem a jeho zaměstnancem, tímto proto, že opomenul postavit výstražné znamení, oním proto, že ustanovil nezdatnou osobu, nemůže býti zjišťováno řádnými soudy, nýbrž jest věcí správních úřadů a soudy by se mohly po zjištění zavinění zabývat jen výší náhradního nároku (srv. rozh. sb. 10469). R e k u r s n í s o u d zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. D ů v o d y: Třebaže povinnost okresu udržovati silnici ve stavu neohrožujícím bezpečnost provozu jest nepochybná, není tím ještě opodstatněna ručební povinnost okresu za škodu na silnici ze spolupůsobení různých příčin, pokud není prokázáno, že určitému orgánu, jenž jest povolán jednati za okres, lze přičísti zavinění, za něž by okres ručil podle § 1315 obč. zák. A takový případ jest tvrzen i v projednávané žalobě, ba žaloba vyvozuje ručení žalovaného okresu výslovně z ustanovení § 1315 obč. zák. Tím méně lze pochybovati o tom, že jsou soudy příslušny k žalobě proti cestáři, jehož ručení se v žalobě vyvozuje z §§ 1295 a násl. obč. zák.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dovolací rekurs žalovaného okresu, dovolávající se nepřipustnosti pořadu práva pro tento spor, není odůvodněn. Stěžovatelův názor, že žaloba by byla přípustná jen, kdyby šlo o obstarávání soukromoprávní činnosti žalovaného okresu, není správný. Jde o uplatňování náhrady škody — tedy soukromoprávního nároku — proti veřejnému svazu. Pro přípustnost pořadu práva platí tu všeobecné předpisy občanského zákoníka, pokud není zvláštním předpisem vyloučen. Neodůvodněnému dovolacímu rekursu nemohlo býti vyhověno (srov. sb. n. s. č. 449, 1716).

Čís. 11361.

K zajištění odkazů podle §§ 158 a 159 nesp. pat. stačí možnost výkladu poslední vůle v ten rozum, že odkazy ty mají zůstatí nezkráceny až do doby splatnosti.

(Rozh. ze dne 4. února 1932, R I 1102/31.)

Zůstavitel Dr. Karel C. v závěti »odkázal« veškerý majetek k doživotnímu užívání své dceři Emilii s tím, by po její smrti byl rozdělen, při čemž se podpůrnému fondu gymnasia v P. mělo dostat 24.000 Kč a zemskému spolku S. v P. 10.000 Kč. Návrh zemského úřadu, by nadační odkazy byly zajištěny podle § 685 obč. zák. p o z ů s t a l o s t n í s o u d zamítl, r e k u r s n í s o u d napadené usnesení potvrdil. D ů v o d y: Stěžovatelé dovolávají se pro návrh na zajištění odkazů učiněných jim zůstavitelem Dr. Karlem C-em ustanovení § 685 obč. zák. a § 159 cíl. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák., — avšak neprávem. Jest sice pravda, že zůstavitel v poslední vůli ze dne 21. února 1931 ustanovil, že veškeren majetek odkazuje k doživotnímu užívání své dceři Emilii a že po její smrti majetek má býti rozdělen podle ustanovení níže pak uvedených a že stěžovatelky mají obdržeti odkazy a že ostatní majetek po zapravení výloh pozůstalostních a poplatků z jednotlivých odkazů má býti rozdělen rovným dílem mezi dobročinné a lidumilné ústavy tam uvedené. Než stěžovatelé přehlížejí, že svědci poslední vůle zůstavitele potvrdili, že zůstavitel onou větou chtěl vysloviti, že dědičkou jeho jest jeho dcera a že teprve z toho, co po její smrti zůstane ze zůstavitelova jmění, mají býti zřízeny a splněny jím uvedené odkazy a že na základě této ústní poslední vůle přihlásila se k pozůstalosti Emilie C-ová za dědičku. Jde tudíž o obecné náhradnictví ve smyslu § 608 obč. zák., jež zákon připouští, a to ohledně toho, co po dědici předem ustanoveném zbude, v tomto případě dostane se náhradník jen to, co po prvním dědici zbude. Tím jest dědici zůstavitele v pochybných případech vyhrazeno právo s pozůstalostí mezi živými volně nakládati, zůstavitel propůjčuje svému dědici více práv než substitutovi a tomuto zase více práv než dědicům nebo dědici, výhoda tato jest i ve prospěchu věřitelů prvního dědice, jelikož se mohou uspokojiti z pozůstalosti. V tomto případě odpadá povinnost zajistiti pozůstalost pro substituta a ovšem i odkazy pro odkazovníky, poněvadž tyto mají jim připadnouti teprve z toho, co dědic zůstavitelův po své smrti zanechal, nemaje práva o tom pořídit (viz Dr. Ehrenzweig Systém soukromého práva z r. 1924 str. 435).

N e j v y š š í s o u d změnil usnesení obou nižších soudů v ten rozum, že se ukládá prvnímu soudu, by zajistil podle §§ 158 a 159 nesp. říz. nadační odkazy podpůrného fondu stát. gymnasia v P. 24.000 Kč a zemského spolku S. v P. 10.000 Kč s 5% úroky ode dne úmrtí universální dědičky zůstavitelovy Emilie C-ové.

D ů v o d y:

Jest přisvědčiti výtce dovolacího rekursu, že nižší soudy porušily zákon v §§ 158 a 159 nesp. říz., odepřevše vyhověti návrhu stěžovatelky na zajištění nadací podle poslední vůle zůstavitelovy. Jde o to, jak jest rozuměti ustanovení poslední vůle v doslovu »Veškeren majetek odkazuji k doživotnímu užívání své dceři Emilii: po její smrti nechť jest rozdělen podle následujících ustanovení, mezi nimiž jest uvedeno pod 2. podpůrnému fondu zdejšího gymnasia odkazuji 24.000 Kč a pod

3. zemskému spolku S. v P. odkazují 10.000 Kč«. Při výkladu poslední vůle jde o to, vyšetřiti skutečnou vůli zůstavitelovu, což jest úkolem soudu, jemuž jest podkladem pro to především pořízení samo a jeho gramatický smysl a logický obsah. Mínění svědků poslední vůle nemůže tu rozhodovati, nemá-li oporu v pořízení samém. Posuzuje-li se doslov onoho ustanovení poslední vůle s těchto hledisk, nelze vyloučiti správnost názoru, že zůstavitel projevil vůli v ten smysl, by jeho dcera Emilie byla universální dědičkou, avšak s omezením, že jí přísluší na zděděném majetku až do její smrti jen právo požívací (§ 509 obč. zák.), které jí ukládalo za povinnost šetřiti podstaty zděděného majetku. Při správnosti toho názoru mělo by omezení to za účel, by podstata zděděného jmění zůstala nezměněna i při smrti universální dědičky, kdy teprve nastala splatnost odkazů, které zůstavitel sice zřídil současně v určité výši, avšak splatnost jejich odsunul až do smrti universální dědičky. Bylo proto patrně jeho úmyslem, by v době jejich splatnosti bylo tu hotové jmění, z něhož by se odkazy uskutečnily. Nešlo by proto o zřízení obecné substituce ani o zřízení fideikomisum eius quot supererit, jak se domnívají nižší soudy a nebyl také nikdo určen poddědicem. Šlo by jen o ustanovení universální dědičky s omezením shora uvedeným a o zřízení odkazů, jejichž splatnost byla odsunuta až do smrti dědičky. Že zůstavitel byl oprávněn k takovému opatření, neodporuje ani ustanovení § 685 obč. zák. Pro správnost názoru nižších soudů, že jde o fideikomisum posledního druhu, nelze nutně nic vyčísti ani z posledního odstavce posledního pořízení, neboť ani tomuto odstavci nelze rozuměti tak, jak míní nižší soudy, že mají býti zřízeny a splněny odkazy teprve z toho jmění, které zůstane po smrti universální dědičky. Proti tomu mluví zejména okolnost, že zůstavitel zřídil určité částky jako odkazy a že odkazy, o něž jde, mají míti jméno zůstavitele a jeho dcery (dědičky). Nelze pochybovati, že odkazy, o něž jde v dovolacím rekursu, jsou odkazy pro vřeužitečné účely (§ 159 nesp. říz.). U takových odkazů jest pozůstalostnímu soudu dbáti již z úřadu toho, by byly podle §§ 158 a 159 nesp. říz. náležitě zajištěny a nesmí před jejich zajištěním pozůstalost ani býti odevzdána.

Čís. 11362.

Odkazovník není oprávněn k dovolacímu rekursu proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo uloženo pozůstalostnímu soudu, by vyrozuměl dědice ze zákona k dědictví se dosud nepřihlásivší o příštím roku ku projednání pozůstalosti.

I dědici ze zákona, nepřihlásivší se dosud k pozůstalosti, jsou oprávněni žádati o výslech svědků ústního posledního pořízení.

(Rozh. ze dne 4. února 1932, R I 1103/31, R I 1104/31.)

V pozůstalostním řízení po Antonii M-ové zamítl pozůstalostní soud usnesením ze dne 20. října 1930 návrh zákonných dě-